

บรรยายพิเศษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

พลเอกเปรม ติณสูลานนท์งานสัมมนาครบรอบ 12 ปี ผู้ตรวจการแผ่นดินวันอังคารที่ 3 เมษายน 2555 ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ

สวัสดิ์ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายครับ ผมขอขอบคุณคุณผาณิต รวมทั้งคุณศรียาและคุณประวิทย์ที่กรุณาเชิญให้ผม มาพูดในวันนี้ ผมคิดว่าจะไม่รับเชิญเพราะว่าผมอายุมากแล้วบางคนพูดว่าผมไม่มีไฟแล้วไปประจุใหม่ก็ได้แล้วแต่ที่ผม รับเชิญก็เพราะว่าสนิทสนมกับผู้ตรวจการแผ่นดินทั้งสามท่าน เห็นว่าองค์กรนี้น่าจะเป็นประโยชน์ ผมจึงตัดสินใจรับเชิญ คิดว่าลองดูอีกสักครั้งหนึ่งเพื่อพิสูจน์ตัวเองว่ายังไหวไหม จึงยินดีที่ได้มาพูดให้ผู้มีเกียรติทั้งหลายฟังในวันนี้ คุณผาณิตบอก ผมว่าอยากให้เปิดประชุมและบรรยายพิเศษ ผมก็ขอบคุณผาณิตว่าผมพูดไปพร้อมๆกัน ก็แล้วกันคุณผาณิตก็ยินยอมก็ตกลง กันได้ก่อนที่ผมจะพูดถึงเรื่องที่ผมตั้งใจจะมาพูดอยากชมเชยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่ได้จัดงานวันนี้ขึ้นมา นอกจาก งานครบรอบ ๑๒ ปีขึ้นแล้วชื่อของงานมีความสำคัญคุณผาณิตใช้คำว่าหัวข้อหลักเรื่อง “จริยธรรมค้ำจุนชาติ” ฟังแล้วก็มี ความหมายมาก เมื่อพูดถึงจริยธรรม ผมมีความเห็นส่วนตัวว่าเราจะต้องพูดอีกคำหนึ่ง คือคำว่า คุณธรรม ถ้าพูดสองคำนี้ ไปพร้อมๆกันจะมีความสมบูรณ์ของความหมาย มีความสมบูรณ์ของเรื่องราว แต่ผมจะขอพูดเรื่องนี้ในตอนท้าย 12 ปี ผู้ตรวจการแผ่นดินสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน คุณผาณิต ใจดีมาก บอกผมว่าจะพูดเรื่องอะไรก็ได้ ผมก็คิดว่าเรื่องที่ผม ควรจะพูดและผมได้ไปพูดหลายแห่งพอสมควร ก็คือเรื่องที่ผมพูดเสมอๆว่า “เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณ แผ่นดิน” ประโยคนี้ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายในห้องนี้อาจจะเคยได้ยินมาบ้างแล้ว ขอคุณนิตหนึ่งว่าประโยคที่ว่า “เกิดมา ต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” ผมเป็นคนคิดเอง คิดตั้งแต่อยู่ที่ตึกไทยคู่ฟ้าแล้วก็มาพูดให้สาธารณะได้ยิน เมื่อ 23 ปี มาแล้ว ผมเคยไปปาฐกถาเรื่องนี้ครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2542 ที่โรงแรมโฆเซะ จังหวัดขอนแก่น เดียวนี้ผมก็ยังพูดประโยคนี้อยู่ ชอบพูดประโยคนี้และก็อ้างถึงอยู่เสมอผมชอบพูดประโยคนี้มาก แต่ผมคิดว่าคนชอบฟังคงไม่มีมากเท่าไร ประโยคที่ผม พูดถึง ถ้าจะอธิบายกันก็จะอธิบายกันได้สองวิธีวิธีที่หนึ่งก็คือ อธิบายอย่างสั้น และวิธีที่สอง คือ อธิบายอย่างยาว

ผมขอเริ่มด้วยอธิบายอย่างสั้นก่อนว่าการตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน หมายความว่า อย่างไร การตอบแทนบุญคุณ แผ่นดิน ก็คือการทำความดี เพื่อให้แผ่นดินมีความสงบคนในแผ่นดินมีความสุขช่วยกันสร้างคนดีในแผ่นดินจนเรามีคนดี มากเหลือเกินจนกระทั่งต้องเบียดเสียดเหยียดยันกัน อีกประการหนึ่งของความหมายสั้น ก็คือว่า การไม่ทำความชั่ว ไม่ทำให้ แผ่นดินมีปัญหา ไม่ทำให้คนในแผ่นดินเดือดร้อนผู้มีเกียรติครับการทำความดีและการไม่ทำความชั่วนี้ทั้งสองประการที่ผม กล่าวถึง เฉพาะคนดีเท่านั้นถึงจะทำได้ คนไม่ดีทำไม่ได้เฉพาะคนดีเท่านั้นที่จะทำได้เพราะว่าเป็นเรื่องที่ทำยากมาก แต่คน ดีทำได้การทำความดีนี้คนไม่ดีทำไม่ได้ อนึ่ง ผมขอเรียนท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายว่าการทำความดีแม้จะทำยากแต่ก็ทำได้ แต่ มีสิ่งหนึ่งซึ่งยากกว่าก็คือการรักษาความดีที่ทำให้คงอยู่กับผู้ทำตลอดไปจนกระทั่งตาย อันนี้ค่อนข้างยากที่สุดมีคนหลาย คนในประเทศของเราเคยทำความดีให้ปรากฏ จนกระทั่งได้รับการยกย่องสรรเสริญ ได้รับความ ศรัทธา แต่ในที่สุดก็ไม่ สามารถรักษาความดีที่ตนทำไว้ได้ น่าเสียดายมาก ถ้าจะอธิบายกันอย่างยาว การตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน พอจะพูดเป็น ข้อๆ ได้ดังต่อไปนี้ครับ

ข้อ 1 มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ข้อนี้ไม่ต้องการคำอธิบายเพราะว่าทุกคนเข้าใจ

ข้อ 2 ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และจงรักภักดี ข้อนี้ก็ไม่ต้องมีคำอธิบายเพราะว่าทุกคนเข้าใจแล้ว

ข้อ 3 ข้อสามคงจะต้องชี้แจงกันนิดหน่อย ผมชอบพูดกับเพื่อนๆและผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอๆ และปฏิบัติอยู่เสมอๆ ว่าคนที่เป็นผู้บังคับบัญชาต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็น ตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นนายคนต้องมีความเมตตาเป็นคนไทยต้องมีความเป็นไทยมีความเป็นธรรมเป็นนายคนต้องมีแต่ให้รับไม่ได้รับได้อย่างเดียวคือรับความทุกข์ ความลำบากยากเข็ญของคนอื่นเอามาพิจารณาแก้ไข เหมือนอย่างที่คุณผาณิต คุณศรีราชา และคุณประวิช กำลังทำ อยู่ ผมได้ทดลองใช้แบบนี้มาแล้ว ได้ผลดีมาก

ข้อ 4 เมื่อผมอยู่ที่ตึกไทยคู่ฟ้า ผมเชื่อว่าปัญหาของชาติบ้านเมืองของเราที่เป็นปัญหาสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่ง ก็คือ ความยากจน เพราะฉะนั้นเราจะต้องตอบ แทนบุญคุณแผ่นดิน ด้วยการช่วยกันหาหนทางขจัดปัญหาความยากจนในบ้านเมืองของเรา ผู้มีเกียรติทั้งหลายในที่นี้ คงจะมีหลายคนที่มาจากภาคอีสาน ผมเคยรับราชการอยู่ภาคอีสาน ๔ ปี ผมไม่เชื่อว่าผมจะพบคนที่ไม่มีเงินเลยสักบาทเดียวในกระเป๋า เป็นเรื่องจริงครับ เป็นเรื่องจริงซึ่ง ผมไม่เคยคิดว่าผมจะพบแต่ ผมก็ได้พบจริงๆ เพราะฉะนั้นปัญหาความยากจนคือปัญหาสำคัญของชาติบ้านเมืองของเรา

ข้อ 5 เราต้องยึดถือและปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผมอายุมาก อย่างที่เรียนให้ท่านทราบแล้วก็มักจะมีคนมาขอคำปรึกษา ขอคำแนะนำ ขอให้ช่วยคิด ถ้าผมคิดได้ ผมให้คำปรึกษาได้ ผมก็จะตอบว่าผมเห็นว่าควรจะทำอย่างนั้น ควรจะทำอย่างนี้แต่ถ้าผมตอบเขาไม่ได้ ผมจะแนะนำเขาว่าไปอ่านพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเถอะ อาจจะมีคำตอบอยู่ในนั้น

ข้อ 6 ผมคิดว่าพวกเราไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคไหนๆก็ตาม ก็ต้องทำงาน ผมว่าเราต้องทำงานให้ คุ่มค่า คุ่มเวลา และคุ่มความเป็นคน ที่ผมใช้คำว่าคุ่มความเป็นคน น่าจะเข้าใจได้ง่ายว่าเกิดมาเป็นคนจะต้องตอบแทน บุญคุณแผ่นดิน ผมใช้วิธีทำงานซึ่งผมยึดถือมาโดยตลอดว่า ทำงานต้องยึดถือ 3 อย่าง คือ สะดวก เรียบง่าย และประหยัด ถ้าท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายจะนำไปลองใช้ดูผมคิดว่าน่าจะได้ประโยชน์

ข้อ 7 การตอบแทนบุญคุณแผ่นดินจะต้องดำรงวัฒนธรรมไทยปลัดกระทรวงวัฒนธรรมก็นั่งอยู่ที่นี้ ท่านก็เป็นคน ดำรงวัฒนธรรมไทยผมเชื่อมั่นว่าการดำรงรักษาวัฒนธรรมของไทย ก็คือการรักษาชาติบ้านเมืองของเรา มีเรื่อง วัฒนธรรมของเราที่พวกเราจะรักษาได้ง่ายๆ ไม่ต้องถึงกับไปฝึกการเล่นโน้ตหรือเรื่องยากๆอื่นๆอย่างวัฒนธรรมของเราเรื่อง การละเล่นท้องถิ่นของภาคใต้ ภาคกลาง ภาคอีสาน ภาคเหนือ การพูดภาษาถิ่นภาษาถิ่นเป็นภาษาที่คนถิ่นนั้นรักและหวงแหน และเป็นภาษาที่มีเสน่ห์มากผมขอพูดตรงๆ ว่า เราไม่ควรจะเห่อฝรั่ง ไม่ควรจะลอกเลียนฝรั่ง ลอกเลียนจนไม่เหลือความเป็นไทยเลยก็น่าเสียดาย เสียดายความเป็นไทยของเรา

ข้อ 8 ข้อนี้เป็นความเห็นส่วนตัวของผม ผมเห็นว่าพวกเราที่เป็นผู้ใหญ่ ต้องถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของเรา ที่จะดูแลเยาวชนเยาวชน ที่ผมใช้คำว่าต้องยอมถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ เพราะผมเห็นว่าความสำคัญ ของเด็กๆ เป็นความสำคัญของชาติบ้านเมืองของเราด้วย ไม่มีบัญญัติไว้ที่ไหน ลองถามคุณศรีราชา ซึ่งเป็นนักกฎหมายว่า

ในรัฐธรรมนูญมีไหมที่ไม่มีเมื่อไม่มีบัญญัติไว้เราก็มีสิทธิที่จะไม่ถืออย่างนั้นก็ ได้แต่ผมคิดว่าถ้าเรามุ่งที่จะตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน เราก็ต้องยอมถือว่าเป็นหน้าที่ของเรา ถ้าท่านทั้งหลายไม่ถือ ก็ไม่มีกฎหมายลงโทษ ไม่มีบัญญัติไว้ที่ไหนว่าจะมีโทษอย่างไร แต่ผมคิดว่ามันเป็นหน้าที่โดยตรง เป็นหน้าที่ที่เราต้องรับผิดชอบดูแลให้แก่เติบโตเป็นคนดีของชาติบ้านเมืองให้ได้

ข้อ 9 ซึ่งผมเรียนว่าผมขอพูดที่หลังก็คือเรื่องจริยธรรมและคุณธรรมผมขอเรียนว่าคนดีเท่านั้นที่จะมีคุณธรรมและมีจริยธรรมผู้มีเกียรติทั้งหลายคงจะเคยเปิดพจนานุกรมของราชบัณฑิตยสถาน เปิดแล้วจะพบว่า คำนิยามของคำว่า คุณธรรมและจริยธรรม ในพจนานุกรมที่เรา ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้ไม่ค่อยมีความชัดเจน เมื่อคุณผาณิตกรุณาให้ผมมาพูดเรื่องนี้ ผมก็ไปศึกษาหาความรู้ ผู้มีเกียรติทั้งหลายคงรู้จักสุภาพสตรีท่านหนึ่ง ชื่อ ศาสตราจารย์กาญจนา นาคสกุล ศาสตราจารย์กาญจนา นาคสกุล เป็นราชบัณฑิตมีความเชี่ยวชาญภาษาไทยมากที่สุดคนหนึ่งของประเทศของเรา ผมขอคำชี้แจงจากอาจารย์กาญจนา อาจารย์กาญจนา กรุณาส่งเรื่องราวต่างๆมาให้ผม ผมพอจะสรุปเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมตามที่อาจารย์กาญจนาเป็นคนชี้แจงให้ผมฟังได้ตั้งนี่นะครับ ผมขอเรียนย้ำอีกทีว่า คนดีเท่านั้นถึงจะมีคุณธรรมและจริยธรรม และเราจะต้องพูด สองคำนี้พร้อมๆ กันถึงจะได้ความสมบูรณ์และชัดเจนยิ่งขึ้นมากที่สุด อาจารย์กาญจนา เขียนถึงสองเรื่องนั้นดังต่อไปนี้ครับ

คุณธรรม หมายถึง ความดี ความดีที่มีอยู่ในใจของคน ของคนหรือของตนก็ได้ ทำให้ผู้มีคุณธรรมประพฤติปฏิบัติ คุณธรรมเป็นธรรมะที่ควบคุมจิตใจของคน ให้คิดให้พูดให้ทำแต่สิ่งที่เป็นคุณ คือ เป็นผลดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผลดีต่อผู้อื่นอาจารย์กาญจนาชี้แจงต่อไปว่าคุณธรรมเป็นความรู้สึกนึกคิดที่อาจเกิดขึ้นเองหรือได้จากการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ครูอาจารย์ศาสนาและสังคมความรู้สึกนึกคิดนั้นเมื่อยึดมั่นก็จะเป็นคุณธรรมฝังอยู่ในจิตใจ อาจารย์กาญจนาก็กรุณาชี้แจงเพิ่มเติม ซึ่งผมคิดว่าจะเป็นประโยชน์ ถ้าผมอ่านให้ฟังจะเสียเวลาเพียงนิดเดียว ท่านบอกว่าคนมีคุณธรรมจะต้องทำและไม่ทำดังต่อไปนี้ - จะต้องซื่อสัตย์สุจริต - จะต้องคิดดี พูดดี ทำดี คิดตรง พูดตรง ทำตรง ไม่พลิกพลิ้ว ในการพูดและทำ - จะต้องไม่เมตตาช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก ต่อไปนี้ คือ สิ่งที่มีคุณธรรมจะต้องไม่ทำ - จะไม่เบียดเบียนผู้อื่น - จะไม่คดโกงแม้ว่าจะไม่มีผู้รู้เห็น - จะไม่เอาัดเอาเปรียบ - จะไม่รังแกข่มเหงผู้ที่อ่อนแอกว่า หรือว่าผู้หญิง (ใครเป็นผู้หญิงนี่โชคดี) - จะไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวงและ - จะไม่ประพฤติทุจริต คุณธรรมตรงกับภาษาอังกฤษว่า virtue อาจารย์กาญจนาอธิบายถึงคำว่าจริยธรรม จริยธรรม หมายถึงความประพฤติทางกายและวาจา ที่แสดงออกถึงธรรมะที่มีอยู่ในใจ อาจารย์กาญจนาชี้แจงว่าเมื่อ อัสกักรู้ผมพูดหลายครั้งแล้วขอพูดอีกทีว่าคนดีต้องมีทั้งคุณธรรมจริยธรรม จริยธรรมมักหมายถึงการปฏิบัติในทางดี บางครั้งจะใช้ควบคู่ไปกับคำว่า “ศีลธรรม” ซึ่งเป็นหลักให้คนประพฤติดี ควบคุมกายและวาจาไม่ให้เบียดเบียนกัน ไม่ลักทรัพย์ ไม่หลอกลวงกัน เป็นต้น นั่นคือคำอธิบายของอาจารย์กาญจนา ผมคิดว่าท่านชี้แจงได้ชัดเจนเพราะฉะนั้นเมื่อเราพูดถึงเรื่องคุณธรรมจริยธรรมก็พอจะเข้าใจได้ว่า จริยธรรมบังคับได้แต่กาย วาจา บังคับใจไม่ได้ ส่วนคุณธรรมบังคับใจ ความดีที่มีอยู่ในใจผมขอเรียนอีกครั้งว่า คุณธรรม คือ เรื่องของใจ จริยธรรม คือเรื่องของกายและวาจา แต่ใช้บังคับไม่ได้ และก็ไม่ได้บังคับด้วย ผมขอกลับมาที่เรื่องของคุณผาณิตที่กรุณาส่งประมวลจริยธรรมของผู้ที่จำเป็น

จะต้องกำหนดประมวลจริยธรรม เช่น สว. สส. ของใครต่อใครให้ผมไปอ่าน ผมก็ไม่ได้อ่านละเอียดเพราะมันเยอะมาก แต่ก็พลิกๆ ดูก็เห็นว่า เป็นเรื่องดีมากๆ และเป็นประโยชน์มาก ท่านทั้งหลายคงเข้าใจ อย่างที่ผมพูดว่า เฉพาะจริยธรรมอย่างเดียวก็ยากลำบากแล้ว ถ้ารวมคุณธรรมเข้าไปด้วยก็ยิ่งเหนื่อยขึ้นที่จะประพฤติปฏิบัติตาม ผมสังเกตเห็นว่าในประมวลจริยธรรมที่ส่วนราชการต่างๆ กำหนดขึ้นมา ถ้าไม่ปฏิบัติตามก็ไม่มี บทลงโทษ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าจะตัดสินได้อย่างไร ผมขอตอบคำถามของผมเองว่าก็ต้องใช้มโนธรรม และกติกานใจของเราเอง เป็นมาตรการในการตัดสิน มโนธรรมคืออะไร ท่านทั้งหลายก็คงทราบดี มโนธรรมก็คือ การรู้สึกผิดชอบชั่วดี แยกความชั่วออกจากความดีได้ นั่นคือ มโนธรรม ที่จริงผมควรจะจบแค่นี้ครับ แต่ว่าอยากขออนุญาตคุณผณินิดหนึ่งว่า ผมจะขอพูดต่ออีกเรื่องหนึ่งเป็นเรื่องนอกเรื่อง ผู้มีเกียรติทั้งหลายครับ ผมเชื่อมั่นว่า ชาติบ้านเมืองเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ ไม่มีใครมีสิทธิยึดถือเป็นของตนเองได้ ผมเชื่อว่าพระสยามเทวาธิราชมีจริง พระสยามเทวาธิราชจะปกป้องคนดีและสาปแช่งคนไม่ดีสาปแช่งคนทรยศต่อชาติบ้านเมืองให้พินาศไป นั่นคือความเชื่อของผมผู้มีเกียรติทั้งหลายจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็ขึ้นอยู่กับคุณธรรมและจริยธรรมของท่านครับ ผมขอหยุดการบรรยายแต่เพียงเท่านี้ ขออนุญาตเปิดการสัมมนาขอให้การสัมมนาได้ผลดีเป็นประโยชน์ต่อสังคมและต่อชาติบ้านเมืองของเรา ขอยกย่องสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและขออวยพรให้การสัมมนาได้ผลดีตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ขอขอบคุณมาก

จัดทำโดย

คณะทำงานจัดงานครบรอบ ๑๒ ปี ผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๙๒๔๒ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๗๕ พิมพ์ที่ โรงพิมพ์เดือนตุลา โทรศัพท์ ๒๙๙๖ ๗๓๙๒-๔